

Er ref/dnr: KN2023/01921

Vårt dnr: 2023/0076

Klimat- och
näringslivsdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm 20 mars 2023

Remissvar till promemorian Ny kärnkraft i Sverige – ett första steg

Sammanfattning

Sverige befinner sig mitt i en energiomställning, där framför allt vindkraft byggs ut i ett högt tempo. Energiomställningen attraherar investeringar, ökar den svenska elexporten och möjliggör kraftiga utsläppsminskningar i transport- och industrisektorerna. Den snabba vindkraftsutbyggnaden sker delvis tack vare en långsiktighet i energipolitiken, där förnybart har varit det huvudsakliga målet.

Att, som regeringen nu föreslår, aktivt öppna upp för ny kärnkraft genom ändrade regelverk riskerar att minska utbyggnadstakten för förnybart och därmed inte leda till den ökade elproduktionen som den nya energipolitiken syftar till. När detta sker samtidigt som förutsättningarna för ny vindkraft försämras riskerar konsekvenserna att bli betydande.

Då kärnkraft inte är ett förnybart energislag, kräver miljöfarlig brytning av uran och ger upphov till radioaktivt avfall, anser inte Naturskyddsföreningen att ny kärnkraft ska byggas i Sverige.

Om ny kärnkraft ändå byggs i Sverige, anser föreningen att den måste bära sina kostnader fullt ut och inte gynnas av förmånliga, riktade krediter. Vindkraften bär redan idag sina kostnader och fortsatta prisminskningar gör att även solceller bör klara sig utan subventioner i närtid. Det finns alltså billigare sätt att bygga ut den fossilfria elproduktionen än genom ekonomiskt stöd till kärnkraft.

Kärnkraft är en miljöfarlig verksamhet som kräver mycket hård reglering och tillståndsprövning. Att införa en lättare miljöprövning är därför helt fel väg att gå.

Utbyggnad av kärnkraft skapar en inlåsning i ett icke-förnybart energislag för många decennier framöver. De allra mest ambitiösa prognoserna för när ny kärnkraft kan vara på plats i Sverige är tidigt 2030-tal, men det kommer sannolikt att försenas. Även om det är små modulära reaktorer snarare än konventionella reaktorer som planeras i Sverige måste lärdomar dras från andra kärnkraftsprojekt i världen och Europa. Enligt World Nuclear Industry status report 2022 finns det över tid en trend mot ökande konstruktionstider för kärnkraft. I Europa har projekt som Olkiluoto 3 i Finland, Flamantville-3 i Frankrike och Hinkley Point C i Storbritannien blivit mycket försenade och kraftigt överskridit budget.

Små modulära reaktorer (SMR) lyfts ofta som en lösning eftersom de kan byggas ut snabbare än konventionella reaktorer, och det kan möjligen bli så på sikt, men de är just nu ny oprövad teknik och det finns därför risk att de går över tid och budget. De två ryska 30 megawatt-reaktorerna Akademik-Lomonosov som har varit menade att demonstrera just SMR-konceptet har tagit 3,5 gånger så lång tid och kostat 6 gånger så mycket som planerat att bygga. I slutändan kostade de dubbelt så mycket som konventionella Gen III reaktorer. Just eftersom det är en ny teknik måste höga krav ställas på noggranna tillståndsprovningar.

Minskade incitament för förnybar energi i kombination med stora osäkerheter kring när nya kärnreaktorer kan vara på plats, utgör ett hot mot en snabb utbyggnad av grön elproduktion, vilket riskerar både Sveriges klimatmål och industrins omställning.

Specifika synpunkter

Som framgår i promemorian gav den förra S-ledda regeringen Strålsäkerhetsmyndigheten i uppdrag att se över vilka eventuella regeländringar som krävs för att kunna bygga ny kärnkraft i Sverige. Uppdraget ska redovisas i två omgångar, 28 februari och 31 juli 2023. Det framstår som förhastat att regeringen precis innan en sådan redovisning presentera en egen promemoria om regeländringar för ny kärnkraft i stället för att vänta in rekommendationerna från expertmyndigheten.

Promemorian innehåller några av förslagen. Till exempel bedöms förslagen inte medföra några ökade kostnader för domstolar eller myndigheter, med förklaringen att det tar tid för potentiella näringsidkare att identifiera lämpliga platser för ny kärnkraft. Det är onekligen sant, men det innebär bara att det i närtid inte kommer att

vara några kostnadsökningar. Vilken kostnadsökning det innebär på sikt bedöms inte.

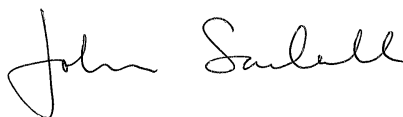
Att kunna bygga kärnreaktorer på nya platser lyfts också som ett sätt att sänka systemkostnaden i kraftsystemet. Det kan stämma, men om det är kostnadseffektivt beror helt på hur de nya reaktorerna finansieras. Att stötta utbyggnaden med statliga medel som annars hade kunnat möjliggöra andra sätt att balansera kraftsystemet, till exempel ökade incitament för flexibel användning, är inte en effektiv lösning.

Vad gäller påverkan på miljö, klimat och människors hälsa konstateras i inledningen till promemorians delkapitel 5.4 att ingen direkt påverkan kommer ske. Som en del av ett förslag som syftar till att möjliggöra nya kärnkraftsreaktorer i Sverige är detta rent felaktigt, vilket även framkommer i slutet av samma delkapitel. De konsekvenser för människor och miljö som sedan ändå nämns begränsas till den direkta påverkan av nya reaktorer i Sverige, i stället för att ta ett helhetsperspektiv och inkludera övrig miljöfarlig verksamhet som krävs för kärnkraft. Det inkluderar såväl brytning av uran som lagring av radioaktivt avfall, som båda har betydande negativa konsekvenser för såväl människor som miljö.

Detta remissvar har utarbetats av Kristina Östman, sakkunnig energi vid rikskansliet, med hjälp av David Kihlberg chef för klimat och juridik-avdelningen på Naturskyddsföreningen.

För Naturskyddsföreningen

Stockholm dag som ovan

Johanna Sandahl
ordförande

David Kihlberg
chef för klimat och juridik